

Pandemi Sürecinde Branş Öğretmeni Olmak: Yaşanan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri

Being a Branch Teacher Question In The Pandemic Process: Experiences and Solution Suggestions

ÖZET

Bu araştırmanın amacı pandemi döneminde branş öğretmenlerinin yaşadıkları deneyimlerin incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji deseninde kurgulanan bu çalışmaya Akdeniz Bölgesinde büyük bir ilde bulunan öğretmenlerden bulunan liselerde görev yapan toplam 12 branş öğretmeni katılmıştır. Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme kullanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından ilgili alan yazına ve araştırmanın amaçlarına uygun olarak hazırlanmış yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılacaktır. Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre Pandemi sürecinde branş öğretmenleri yaşadıkları deneyimlerin "Sabırlı olmayı öğrenmeleri" ve "Motivasyon konusunda yeni yol ve yöntemler öğrenmeleri" olduğu, bu deneyimlerin eğitim-öğretim sürecine yansımalarının "Öğrenciler için sınavlar kaldırıldıktan sonra, motivasyonun düştüğü.", "Öğrenme kayıplarının yaşanmasına neden olduğu" ve "Bazı konuları algılamada sıkıntılar yaşandığı." ve "Teknolojik deneyim kazanıldığı", Öğrencilerin bu süreçten her yönden olumsuz olarak etkilendikleri ve sosyal yönden birçok eksikliğe neden olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, lise, branş öğretmeni, nitel araştırma, fenomenoloji.

ABSTRACT

For this purpose, it is the examination of experiences in services during the pandemic period. A total of 12 branch teachers working in high schools located in a large city in the Mediterranean Region participated in this laboratory, which was designed in a qualitative research method and phenomenology pattern. The use of easy accessibility, one of the purposeful operating methods, was used to measure the achievement of the research. It is to use a semi-discarded interview formula prepared by the researcher in accordance with the relevant literature and purposes in the researchers of the research data. Descriptive analysis was used in the analysis of the data.

According to the results of the research, the experiences of branch teachers during the pandemic process are "Learning to be patient" and "Learning new ways and methods about motivation", and the reflections of these experiences on the education-teaching process are "After the exams are abolished for students, motivation decreases", "Learning losses are caused." and "There are difficulties in perceiving some subjects." and "Technological experience is gained", students are negatively affected by this process in every way and it causes many social deficiencies.

Keywords: Pandemic, high school, branch teacher, qualitative research, phenomanology

GİRİŞ

Problem

Dünya 2020 yılı başlarında Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkan ve kısa sürede küresel bir tehdit haline gelen koronavirüs salgını ile günümüzde bile baş etmeye çalışmaktadır. Bu hastalık çok kısa sürede tüm dünyaya yayılmış ve pandemi ilan edilmiştir. Pandemi sebebiyle başta sağlık ve eğitim sistemi olmak üzere tüm toplumsal yaşam etkilenmiş, bu sebeple pandeminin getirdiği olumsuz durumların giderilmesi amacıyla birçok farklı önlem ve uygulama hayata geçirilmiştir. Bahsedildiği gibi eğitim sektörü pandemiden etkilenen en önemli toplumsal sistemlerin başında gelmektedir. Bu dönemde dünya genelinde okullara zorunlu olarak ara verilmiş ve yüz yüze eğitim uygulamaları terk edilerek uzaktan eğitime geçilmiştir. Küresel anlamda yaklaşık 800 milyon öğrenci okullarından uzak kalarak, ortaya çıkan bu sıra dışı durumdan olumsuz etkilenmiştir (Zhang vd., 2020). Uzaktan eğitim uygulamaları küresel bir sorun haline gelen pandemi şartlarında, eğitimde devamlılığın sağlanması bakımından uygulanması mümkün çözüm yollarından birisi olarak dünya genelinde kabul görmüş ve

Mustafa Çıyanlı¹
Sema Tuna²
Meral Ekin³
Ayça Arin Gökçe⁴
Elif Neslihan Tandoğan⁵
Ayşe Karabiber⁶

How to Cite This Article

Çıyanlı, M., Tuna, S., Ekin, M., Gökçe, A. A., Tandoğan, E. N. & Karabiber, A. (2023). "Pandemi Sürecinde Branş Öğretmeni Olmak: Yaşanan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:107; pp:4985-4993. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.67573>

Arrival: 07 December 2022
Published: 31 January 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹⁻² Okul Müdürü., MEB, İstanbul, Türkiye

³⁻⁴ Öğretmen., MEB, Ankara, Türkiye

⁵ Okul Müdür Yardımcısı., MEB, Hatay, Türkiye

⁶ Okul Müdürü., MEB, Hatay, Türkiye

benimsenmiştir. Uzaktan eğitim uygulamaları ile bireylerin fiziki etkileşimi asgari düzeye indirilerek, virüsün yayılımı ve buna bağlı ölümler önlenmeye çalışılmıştır. Uzaktan eğitim, internet ağlarını kullanmak suretiyle gerçekleştirilen, e-öğrenmeye yönelik ortamların kurgulanmasıyla, öğrencilerin öğretmenler ve diğer öğrenciler ile online yapılar üzerinden iletişim kurabildikleri ve bilgilerin internet vasıtasıyla iletilebildiği eğitim modeli olarak tanımlanmaktadır (Akyürek, 2020). Bu tanımdan yola çıkarak uzaktan eğitimin zaman yönünden esnek bir yapıda olduğunu, bireysel çalışmaya yönelik tekniklerin geliştirilebildiğini, dijital ve bireysel tercihlere dönük web teknolojilerinin kullanımına açık bir model olduğunu söylemek mümkündür.

Yapılan bir araştırmada Türkiye’de ilk defa uzaktan eğitim kavramının, 1927 yılında millete okuma yazma öğretilmesi üzerine yapılmış bir toplantıda gündem konusu olduğu belirtilmiştir (Alkan, 1987). 1960 senesinde uzaktan eğitimin temellerinin “Mektupla Öğretim Merkezi” kurulmak suretiyle atıldığı görülmektedir (Özarslan ve Ozan, 2014).

Türkiye pandemi sürecini Avrupa ülkelerinden daha geç yaşamaya başlamıştır, bunda alınan yoğun tedbirlerin olumlu etkisi olmuştur. Bu gecikme sayesinde Avrupa ve Dünya ülkelerinin, eğitim ile ilgili olarak aldıkları önlemlerin neler olduğu ve bu önlemlerin işlevselliğinin izlenme şansı doğmuştur. Pandemi şartlarının incelenmesi ve alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulan Bilim Kurulu’nun, ülkemizde ilk koronavirüs vakasının görüldüğü 11 Mart 2020 tarihinden sonra, ara tatilin öne çekilmesine yönelik tavsiyesine uyulmuş, bir hafta gibi kısa süreli bir hazırlık neticesinde 18 milyon öğrenciye sunulan eğitim hizmetinin devamlılığı için süratle uzaktan eğitime geçilmiştir. Pandemi sürecinde yüz yüze eğitime ara verilmesi, yeni eğitim uygulamalarının hayata geçirilmesi, pandeminin toplumsal yaşamı tehdit etmesi ve halen de bu olumsuz şartların ortadan kalkmaması, pandemi şartlarının normalleşme sürecine girmesi ile birlikte tekrar yüz yüze eğitim uygulamalarına dönüş yapılması ve daha birçok unsur sebebiyle eğitim paydaşları ortaya çıkan bu sıradışı durumdan olumsuz etkilenmiştir. Öğretmenler de gerek bireysel gerekse mesleki yönden bu durumdan nasibini almışlardır (İşman, 2005).

Araştırmanın Amacı

Uzaktan eğitimin son derece önemli hal geldiği günümüz eğitim sisteminde bu araştırma;

Pandemi döneminde branş öğretmenlerinin yaşadıkları sorunların ve çözüm önerilerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Pandemi sürecinden her kurumda olduğu gibi eğitim kurumları da olumsuz bir şekilde etkilenmiştir. Öğretmenler dersleri uzaktan eğitim yoluyla ve kendi imkanlarıyla vermişlerdir. Bu süreçte branş öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar ve çözüm önerilerine değinilecektir. Araştırma sonunda branş öğretmenlerinin pandemi sürecinde yaşadığı sorunlara çözüm önerileri getirmesi açısından önemlidir.

Varsayımlar

Araştırmamızın planlanıp yürütülmesinde aşağıdaki sayıtlardan hareket edilecektir. Bunlar;

1. Seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.
2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bilgileri, birikimleri ve tecrübeleri yeterlidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Bu araştırma, 2022-2023 eğitim ve öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Veri toplamada kullanılan görüşme soruları ile sınırlıdır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Covid 19 Pandemisi

Pandemi; dünyada birden fazla ülkede veya kıtada, çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalıklara verilen genel isimdir. Türkiye’de ilk defa vaka bildirildiği tarihten 2020 yılı Temmuz ayına kadar olan dönemde ilgili kurumlar tarafından onaylanmış 227.107 olgu bildirilmiştir. Bu vakaların “%7,2 sini 15 yaş ve altı bireyler, %13,9’unu ise 15-24 yaş arası gençler meydana getirmektedir. Yine aynı döneme kadar koronavirüs sebebiyle toplamda 5728 ölüm görülmüştür. 15 yaş ve altı bireylerde koronavirüs sebebiyle 12 ölüm meydana gelmiştir” (Sağlık Bakanlığı, 2020). Yetişkin bireylerdeki gibi herhangi bir kronik rahatsızlığı, gelişim ve zihinle ilgili herhangi bir hastalığı bulunan çocuk yaştaki bireylerde koronavirüs rahatsızlığı daha şiddetli ve hızlı

ilerlemektedir. Çocuk yaştaki bireyler arasında SARS-CoV-2 hastalığının bulaşıcılığıyla alakalı verilerde bir sınırlılık bulunmakta iken, başka ülkeler tarafından bulunan kanıtlar koronavirüs hastası olan çocuk yaştaki bireylerin genelinin bir ailesinden bu hastalığı almak suretiyle enfekte olduğunu gözler önüne sermektedir. Temaslara yönelik olarak yapılan gözlemlerde koronavirüs hastalığına yakalanan çocukların akrabalarına bu hastalığı bulaştırma ihtimalinin, aile bireylerine oranla daha az düzeyde olduğu görülmüştür (Sağlık Bakanlığı, 2020). Bu durum küçük yaştaki çocukların bulaştırıcılığının düşük olduğunu, erişkinliğe erişmeleri halinde, yetişkin seviyesinde bulaştırıcılıklarının ortaya çıktığını göstermektedir. Neticede hali hazırdaki veriler, duruma uygun olarak hazırlanmış tedbirler dahilinde, yaşı küçük olan çocukların korunduğu, hastalığın bulaşma riskinin daha aza indirildiğini göstermektedir.

Asemptomatik bulgu oranları çocuk yaştaki bireylerde ,Çin ülkesi verilerine göre yüzde yirmi sekiz düzeyinde tespit edilmiştir. Yapılan bir meta analiz araştırmasında da bu oran yüzde on altı olarak tespit edilmiştir, diğer taraftan alan yazında genel olarak asemptomatik olguların düzeyi için yüzde iki ila elli gibi geniş bir bantta bildirim yapılmıştır (Qiu, Wu, Hong, Luo, Song, Chen, 2020). Yüz yüze eğitime dönüşün toplumdaki hastalık bulaşma seyrini ve pandeminin seviyesini ne kadar yükseltebileceğine dair deliller çeşitlilik göstermektedir. Danimarka yüz yüze eğitime dönüş yapan ilk ülkelerden birisidir, buradaki eğitim kurumlarının kapasitesi, çocuklara daha küçük gruplar halinde öğretim faaliyeti sunabilmek için uygundur ve bu yapılmak suretiyle toplumsal temas büyük oranda azaltılmış ve hastalığın seyri yavaşlatılabilmektedir. Bu ülkede salgını takip eden kamu kurumlarının yapmış olduğu açıklamalara bakıldığında, ülkedeki büyük kaygı ortamına ve yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen yüz yüze eğitim faaliyetlerine tekrar başlamanın koronavirüs salgınına negatif yönde etkilemediğini ve vaka sayılarının tekrardan artışı geçmesine sebep olmadığına işaret edilmiştir. (Togoh, 2020). Eğitim kurumlarını 2020 yılı Mart ayında kapatıp Mayıs ayında tekrar faaliyete geçiren Finlandiya ülkesinde ise on altı yaşın altındaki öğrencilerde sürdürülen testler, koronavirüsün eğitim kurumlarında salgın haline gelmediği ortaya koymuştur (Togoh, 2020). Buna ek olarak on altı yaş altındaki çocuklardaki enfeksiyon hızında, eğitim kurumlarının kapatıldığı zaman ile tekrar açıldığı zaman arasında anlamlı bir farklılık olmadığı da elde edilen veriler arasındadır. Eğitim kurumlarının faaliyetlerine hiç ara vermemiş olan İsveç ile Finlandiya ülkeleri arasında gerçekleştirilen karşılaştırmalara göre, koronavirüs enfeksiyonuna ait oranların birbirine çok yakın olduğu tespit edilmiştir (Togoh, 2020). Özetleyecek olursak, küresel çapta bu konu ile ilgili elde edilen tecrübeler ve yakalanan kanıtlar, enfeksiyonun yayılmasına yönelik hızın düşük seyrettiği ülkelerde, yapılan planlamaların güçlülüğü, eğitim kurumlarında alınan tedbirlerin istikrarlı bir şekilde uygulanıyor olması, test sisteminin güçlü olması, temaslara yönelik izleme faaliyetleri ve hastaların iyi izole edilebilmesi gibi olumlu adımlardan sonra okulların açılmasının ne denli önemli ve güvenli olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca toplumsal bulaş hızının yüksek seyrettiği ülkelerde eğitim kurumlarının tekrar açılmasının büyük riskler barındırdığı da varsayılmaktadır.

Pandemi Sürecinin Eğitime Etkisi

Küresel çapta sağlık ve ekonomik sistemler üzerine büyük tahribata yol açan koronavirüs pandemisi, tüm dünya ülkelerinde gündelik hayatı düzenleyen bir takım kurum ve kuruluşların yanında birçok farklı kademede hizmet vermekte olan eğitim kurumlarının geçici bir süre de olsa kapatılmasına neden olmuş, toplumsal izolasyon, yarı zamanlı çalışma, sosyal mesafenin korunması, evden çalışma gibi uygulamalarda bir takım düzenlemeler yapılmasını da zorunlu hale getirmiştir. Gündelik yaşamın süre gelen kalıplarının dışında gelişen günlük davranışlar bu durumdan etkilenmekte, toplumda bir korku ve panik havası hakim olmaya başlamaktadır. Bunlara ek olarak insanlarda depresyon, stres ve bir takım psikolojik rahatsızlıklar ortaya çıkmaktadır (Di Giuseppe vd., 2020).

Çocuk yaştaki bireyler, yetişkinlere oranla ihtiyaç duydukları ruhsal ve bilişsel gereksinimleri karşılamada daha güçsüz oldukları için doğal afetler ve salgın hastalıklar gibi büyük çaplı olaylardan yüksek düzeyde etkilenmektedirler (Schonfeld ve Demaria, 2015). Bazı araştırmalarda çocuk yaştaki bireylerin içinde bulunmakta oldukları gelişim dönemine yönelik olarak salgın hastalık gibi durumlarda genel olarak sergiledikleri tepkiler araştırılmıştır. Bu araştırmaların birisinde okul öncesi eğitim kademesinde öğrenim görmekte olan bireylerin isteksizlik, oyun oynarken odaklanmada zorluk, tuvalette yaşanan kazalar, parmakların emilmesi ve hatta biberon kullanımı gibi istemsiz tepkiler verdikleri ortaya konulmuştur (Imran, Zeshan ve Pervaiz, 2020). Aynı araştırmalarda okula gitme çağındaki bulunan bireylere dönük bulgulara da yer verilmiştir. Buna göre kaygı ve korku düzeyinde gözle görülür artış, aile bireyleri ile problemler yaşama, saldırgan davranış kalıpları sergileme, odaklanmada zorlanma, sosyal çekinme gibi davranışların gözlemlenmekte olduğu belirtilmiştir (Imran, Zeshan ve Pervaiz, 2020; Olness, Mandalakas ve Torjesen, 2015). Yetişkinlerde görülmesi muhtemel tepkilerin, okul çağındaki çocukların ortaya koydukları davranış ve eylemlerde de görülmesi mümkündür (Olness, Mandalakas ve Torjesen, 2015). “Yukarıdakilere ek olarak araştırmacılar, anne babanın stres düzeyi artarken var olan kaynakların azalmasına bağlı olarak bu dönemde aile içi istismar olasılığının yükselebileceğine işaret etmektedirler” (Imran,

Zeshan ve Pervaiz, 2020). Özel durumları sebebiyle bir takım gereksinimleri bulunan ve bireysel destek ya da eğitim almaları zorunlu olan çocukların ortaya çıkan davranış sorunlarında, eğitim aldıkları kurumların salgın sebebiyle belli süreli olarak kapanması ve hali hazırdaki programların, ortaya çıkan bir takım durumlarda kesintiye uğraması sebebiyle artış olabileceği belirtilmektedir. Pandemi öncesine kaygı ve stres içinde bulunan öğrencilerin, ortaya çıkan ölüm ve hastalık haberleri sebebiyle kendilerini çok kötü hissedebilecekleri ortaya konulmuş, koronavirüs sebebiyle karantina altına alınan veya tanı konulan öğrencilerin ailelerinden ayrılma, hastalık sebebiyle dışlanma ve toplumdan izole edilmenin verdiği kaygılar sebebiyle uyum bozukluğu ve aşırı strese girme gibi sorunlarla baş etmek zorunda kalacakları belirtilmiştir. Bir diğer önemli husus da salgın dönemi ve bu dönemde hazırlanan düzenlemelerin hamilelik süreci ve yeni doğan çocuklar üzerindeki ortaya çıkma ihtimali bulunan sosyolojik ve psikolojik etkilerdir. DSÖ tarafından pandemi öncesinde hazırlanan raporda küresel çapta hamilelerin yüzde onunun ve yeni doğum yapmış kadınların yüzde on üçünün, en başta depresyon olmak üzere bir çok ruhsal problem yaşadıkları bildirilmiştir (World Health Organization, 2020). Konu ile ilgili hazırlanan çalışmalarda hamilelik sürecinde kadınlara koronavirüs hastalığından bebeklerin gelecekte ne şekilde etkilenecekleri, yaşanması muhtemel sorunlar konusunda hazırlık yapmaları gerektiği, pandemi sürecinde hamileliğe yönelik takiplerin devam ettirilmesinin önemi ve ruh sağlığına yönelik hizmetlerin bu insanlara ulaştırılmasının önemine vurgu yapılmıştır (Zeng vd., 2020). Sosyolojik ve psikolojik bakımdan sağlıkları halen risk altında bulunan öğrencilerin nitelikleri gün geçtikçe farklılaşma eğiliminde olsa da risklerin varlığı güncelliğini korumaktadır. Bu sebeple öğrencilerin ortaya çıkan travma dönemindeki tepkilerini mercek altına alan araştırmalar yoğun bir şekilde yapılmaya devam etmekte, ancak dünya çapında ortaya çıkan salgın hastalıklar gibi durumlardan kaynaklı tepkileri mercek altına alan araştırmalar sınırlılık arz etmektedir. Ortaya konulan çalışmalarda salgının özellikle stres ve kaygı gibi daha yoğun hislerin ortaya çıkmasında kaynaklık eden etkenler olarak bireylerin hayatları üzerinde direkt olarak etkili olabileceği bildirilmiştir (Schonfeld ve Demaria, 2015). 2009 senesinde ortaya çıkmış olan H1N1 salgınında hazırlanan araştırmada, şiddetli ya da orta şiddetli kaygı yaşandığını belirten grup bireyleri arasında çoğunluğunun çocukların nevroitik ve somatoform bozuklukları bulunmakta olan hastalardan teşekkül ettiği ortaya konulmuştur (Schonfeld ve Demaria, 2015). Koronavirüs döneminin ortaya çıktığı sürecin başında Çin'in Shaanxi Eyaleti'nde yerel yetkililerce hazırlanan bir ön çalışmada ise üç ve on sekiz yaş arası 310 çocuğun davranışsal ve psikolojik problemleri olup olmadığı çevrimiçi yapılan bir anket ile mercek altına alınmış, bulunan sonuçlar bu yaş aralığındaki çocukların genel olarak sınırlılık hali ve dikkat eksikliği gibi sorunlara ek olarak pandemiye yönelik sorular sormaktan imtina ettiklerini ortaya çıkarmıştır (Schonfeld ve Demaria, 2015). On iki ve on sekiz yaş aralığındaki yaklaşık sekiz bin çocuk ile yine çevrimiçi gerçekleştirilen kesitsel çalışmadan elde edilen bulgulara göre ise Çin ülkesindeki lise öğrencileri içinde depresif davranış belirtilerinin yüzde kırk üç, kaygı belirtilerinin yüzde otuz yedi ve iki davranış bozukluğunun bir arada olduğu belirtilerinin görülme sıklığı yüzde otuz bir olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca koronavirüs hastalığı ile ilgili farkındalık seviyesi ile bu belirtiler arasında negatif yönlü bir ilişki bulunduğu belirtilmiştir (Zhou vd., 2020).

Çin ülkesinde 584 yetişkin birey ile gerçekleştirilen başka bir araştırmada ise yetişkinlerin yüzde kırkının salgın sürecinde ruhsal problem yaşama eğiliminde oldukları açıklanarak yerel yönetimlerin vatandaşların ruhsal sağlığını destekleyecek bir takım çalışmalar yapmaları gerektiği tavsiyesinde bulunulmuştur (Olness, Mandalakas ve Torjesen, 2015). Direkt olarak koronavirüs klinik şartlarına maruz kalan sağlık çalışanları ve bu bireylerin çocuklarının daha fazla risk altında kaldığı belirtilmiş, bu çocuklarda anne ve babalarından ayrılma, enfekte olma ya da ailelerini kaybetme korkusu ile büyük kaygı içine girdikleri vurgulanmıştır (Olness, Mandalakas ve Torjesen, 2015). İtalya ülkesinde koronavirüs klinik çalışmalarında yer alan sağlık çalışanları ve bunların çocukları üzerinde yapılan bir çalışmada elde edilen verilere göre aileler ile çocuklarının geri bildirimleri uyumlu olacak biçimde, çocukların yarıya yakınının ortaya çıkan travma sonrasında risk altında oldukları görülmektedir. Yaşanan salgın ortaya konulan tedbirlere ve gündelik hayatın düzenlemelerinin özelliklerini uyumlu olarak küresel çapta bir takım ortak ruhsal ve davranışsal tepkilerin ortaya konulmasına zemin hazırlamakta ayrıca literatürde öğrencilerin salgınlar da dahil olmak üzere travma ortaya çıkaran bir çok durumda ya da kriz hallerinde verdikleri tepkilerin birbirinden farklı değişkenlere bağlı olarak ortaya çıkmakta olduğunu göstermiştir (Davico vd., 2020).

Pandemi Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadıkları Sorunlar

Uluslararası alanyazında yer alan araştırmalarda da tartışılan bu sorunlar (Impey, 2020; Oyedotun, 2020; Panesar vd., 2020) küresel ölçekte öncelikli olarak öğrencileri etkilediği görülmektedir (UNESCO, 2020). İlgili alan yazın incelendiğinde bazı araştırmacıların uzaktan yapılan eğitimin, yüz yüze yapılan eğitim ile kıyaslandığında iletişim ruhundan yoksun olduğunu ve bu şekilde verilen eğitimin öğrencilerde akademik başarının düşmesine ve öğrenme kayıplarının arttığı bir mezun kitlesi oluşturacağı yönündedir (Lau, Yang ve Dasgupta, 2020). Ayrıca tüm dünya ülkelerinde görülen Covid-19 salgınının yanı sıra, sel baskınları, deprem, tsunami, erozyon, hortum, yangın ve bulaşıcı hastalıklar gibi birçok olumsuz tabiat olaylarının varlığı da tüm dünya ülkelerinin "Acil Durum Eylem Planı" kapsamına uzaktan eğitimin öncelikli bir şekilde alması gerektiğini bizlere göstermiştir.

Covid-19 salgını sürecinde gelişmiş ülkelerin uzaktan eğitim sürecini kolaylıkla gerçekleştirdikleri görülürken, gelişmekte olan ülkelerin bu süreci daha zorlu geçirdikleri ve eğitime erişimde bir takım sorunlar yaşadıkları görülmektedir (Oyedotun, 2020). Ayrıca bu süreç yani okulların yüz yüze eğitim yerine uzaktan eğitim yapmaları, uzaktan eğitim imkanlarının keşfedilmesi ve daha iyi anlaşılması açısından ülkelere bir takım fırsatlar sunmuştur. Fakat bu fırsatların değerlendirilerek koşullabilir hale gelmesi sürecinde bir takım noktalara dikkat çekilmelidir ve gerekli alt yapının sağlanmış olması gerekmektedir.

Salgın sürecinde, eğitim öğretim sürecinde katılımcı öğretmenlerin, uzaktan eğitim sürecini yönetmekte zorluk yaşadıklarını ve online eğitime hazırlanmaları noktasında zorlandıkları dile getirilmektedir. Uzaktan eğitim sürecinde gerek EBA kullanımı gerekse uzaktan eğitime uyumlu online toplantı argümanları konusunda meslektaşlarından sürekli olarak yardım aldıkları söylenmektedir. Çünkü öğretmenler uzaktan eğitimin içeriğinin hazırlanması ve sunumunun yapılması sürecinde desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Online eğitimi veren öğretmenin ders tasarımı yaparken teknolojik yeterliliğinin yanı sıra farklı yeterliliklere de sahip olması gerekmektedir (Kavrat ve Kılıç Türel, 2013).

Bunların yanı sıra teknolojik altyapı yetersizliği nedeniyle uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler bağlantı sorunu yaşamakta ve canlı derslere katılımlarında yetersizlikler oluşmakta bu durum ise fırsat eşitsizliğine neden olmaktadır. Online eğitim her ne kadar olumlu gibi görülse de birçok olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bu durumdaki en büyük sorun ise hali hazırda eğitim sisteminde var olan eğitimde fırsat eşitsizliğinin daha da derinleşmesidir. Bu durumu en güzel özetleyen canlı derslere katılmayan öğrencilerin durumudur. Dijital bağlamda dezavantajlı öğrencilerin varlığı “dijital ayırım” düşüncesini akla getirmektedir (Karp ve McGowan, 2020). Yapılan çalışmalarda da online eğitime katılmakta zorlanan öğrencilerin ve akranları ile eşit bir şekilde eğitimden faydalanamayan öğrencilerde ilerleyen süreçte önemli zorluklar ile karşılaşacakları konusu vurgulanmaktadır (Giannini ve Lewis, 2020).

İlgili Araştırmalar

Kavrat ve Kılıç Türel, 2013'e göre, Öğretmenlerin fikirlerinden yola çıkarak, EBA kullanımında ve online eğitime uygun online toplantı argümanları konularında meslektaşları ile sürekli olarak yardımlaşmaları söylenebilir. Öğretmenler online eğitim içeriklerinin hazırlanması ve sunulması sürecinde de meslektaşlarından bu desteği almaktadırlar.

Uluslararası alanyazında yer alan araştırmalarda da tartışılan bu sorunlar (Impey, 2020; Oyedotun, 2020; Panesar vd., 2020) küresel ölçekte en başta öğrencileri etkilemiştir (UNESCO, 2020). Konu ile ilgili alan yazın incelendiği zaman, bazı araştırmacıların online eğitim sürecinin yüz yüze eğitim sürecindeki iletişim ruhundan yoksun olduğunu, online eğitim sisteminin akademik yetersizlikleri beraberinde getirdiğini ve öğrencilerde öğrenme kayıplarının çok fazla olduğu bir mezun kitlesinin oluşacağını dile getirdikleri görülmektedir (Lau, Yang ve Dasgupta, 2020).

Şahin ve Erman'ın (2019) araştırmalarında EBA'nın öğrencilere faydası konusunda, öğrencilerin konuları pekiştirmeleri konusunda imkan sağladığını, dersleri öğrenmeleri sürecini kolaylaştırdığını ve öğrenme olgusunu kalıcı hale getirdiğini, öğretmenlerin öğrencilere öğrenme konusunda dönütte bulunma fırsatı sunduğu konusunda bir takım bulgular ortaya konulmuştur. Ayrıca Demir, Özdiç ve Ünal (2018) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise EBA sisteminin öğrencilerin sınavlara hazırlanması sürecinde büyük bir destek sağladığı ve konuların tekrar edilerek öğrenmenin pekiştirilmesi ve farklı türden kaynaklara ulaşılması noktasında etkililiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kaparounaki ve diğerleri (2020) covid-19 salgını sürecinde Yunan öğrencilerin psikolojik durumları üzerine yapmış oldukları araştırmalarında, salgın sürecinde öğrencilerde kaygı, depresyon ve intihar düşünceleri puanlarının arttığını, öğrencilerin yaşam kalitelerinin düştüğünü ve uyku düzenlerinin bozulduğunu belirtmektedirler.

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Araştırmada bir durumu var olan şekliyle olabildiğince ideal bir şekilde betimlemeyi amaçlayan tarama modeli kullanılmıştır. Karasar'a (1999) göre tarama modeli geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu nedenle araştırma modeli olarak tarama modeli seçilmiştir.

Çalışma Grubuna Ait Bulgular

Araştırmadaki katılımcılar Akdeniz Bölgesinde büyük bir ilde bulunan öğretmenlerden oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise basit seçkisiz yöntem ile oluşturulmuş olup, 12 öğretmen ile görüşme yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracını tarama modellerinde kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme şekli oluşturmaktadır. Araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı-yapılandırılmış formlar, kişinin kendisini ifade etmesine olanak sağlayan bir formdur. Aynı görüşme aracı başka bir araştırma kapsamında kullanılabilir. Görüşme formunda yer alan açık uçlu sorular; esnektir, araştırmacıya olguları derinden inceleme fırsatı verir, yanlış anlamaların giderilmesini sağlayarak, bilgilerin ortaya çıkarılmasına ulaşılabilir (Büyüköztürk vd., 2012). Araştırmacı tarafından hazırlanan 4 tane soru, belirlenen öğretmenlere sorulmuştur.

1. Pandemi sürecinde branş öğretmenleri hangi deneyimleri yaşamışlardır?
2. Bu deneyimlerin eğitim-öğretim sürecine yansımaları neler olmuştur?
3. Bu süreci genel olarak nasıl değerlendirmektedirler?

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, 2022-2023 eğitim öğretim yılında, yarı-yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formları Pandemi nedeniyle, Google Form aracılığıyla doldurulmuştur.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılanların deneyimlerinden direk alıntılarla ve sonuçların açıklanması yoluyla araştırmanın geçerliği artırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

BULGULAR VE YORUM

Araştırmada “**Pandemi sürecinde branş öğretmenleri hangi deneyimleri yaşamışlardır?**” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 1: Pandemi sürecinde branş öğretmenleri hangi deneyimleri yaşamışlardır? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Kişisel sebepler	Sabırlı olmayı öğrendik	5
	Motivasyon konusunda yeni yol ve yöntemler	
Teknolojik sebepler	Uzaktan eğitim deneyimi	7
	Uzaktan eğitim materyal hazırlığı	

Tablo 1’de Pandemi sürecinde branş öğretmenleri yaşadıkları deneyimlerin iki tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; Kişisel sebepler ve Teknolojik sebeplerdir. Kişisel sebepler temasında “Sabırlı olmayı öğrendik”ve” Motivasyon konusunda yeni yol ve yöntemler” olduğu belirtilmektedir. Teknolojik sebepler temasında “Uzaktan eğitim deneyimi” ve “Uzaktan eğitim materyal hazırlığı” olduğu belirtilmektedir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Sabırlı olmayı öğrendik.” (f=2)

“Hazırlıksız yakalandılar. Uzaktan eğitim deneyimi kazandılar. “Uzaktan eğitim ve teknolojinin aktif kullanılması deneyimini yaşamıştır.” ” (f=5)

Online eğitim uzaktan eğitimin yaraları yüzyüze eğitim ile arasındaki farklar

Uzaktan eğitim ,maskeli ,mesafeli öğretim yaptık. Branşımızdan dolayı harita okuma becerilerini kazandırmada ve matematik coğrafya konularının kazanımlarında sıkıntılar yaşandı.” ” (f=9)

“Uzaktan eğitim materyal hazırlığı” (f=2)

2- Araştırmada “Bu deneyimlerin eğitim-öğretim sürecine yansımaları neler olmuştur?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 2: Bu deneyimlerin eğitim-öğretim sürecine yansımaları neler olmuştur? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Kişisel sebepler	Öğrenciler için sınavlar kaldırıldıktan sonra, motivasyon düştü.	7
	Öğrenip kayıplarının yaşanmasına neden olmuştur. Bazı konuları algılamada sıkıntılar yaşandı.	
Teknolojik sebepler	Teknolojik deneyim kazanıldı	5

Tablo 2’de Bu deneyimlerin eğitim-öğretim sürecine yansımalarının iki tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; Kişisel sebepler ve Teknolojik sebeplerdir. Kişisel sebepler temasında “Öğrenciler için sınavlar kaldırıldıktan sonra, motivasyon düştü.” “Öğrenip kayıplarının yaşanmasına neden olmuştur” ve “Bazı konuları algılamada sıkıntılar yaşandı.” belirtilmektedir Teknolojik sebepler temasında “Teknolojik deneyim kazanıldı” belirtilmektedir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Öğrenciler için sınavlar kaldırıldıktan sonra, motivasyon düşmüş. Katılımlar giderek azalmıştır. Pandemi dönemi öğrenme kayıpları yaşanmıştır. Davranışlarda da ciddi anlamda olumsuzluklar yaşanmıştır/yaşanmaktadır. Öğrencilerin eğitim öğretim ortamlarının değişmesinden dolayı zorlandıkları gözlemlenmiştir. Teknolojiye ulaşamayan öğrencilerin ise çaresizliği görülmüştür.” (f=3)

“Bazı konuları algılamada sıkıntılar yaşadı öğrencileriz , matematik coğrafya gibi. Öğrenci takibi eğitim faaliyetleri sekteye uğramış olup eksikleri belirleme hususunda sorun yaşanmıştır.” (f=2)

“Bilişim araçlarının daha aktif kullanımı. Uzaktan eğitim de yapılacağını görmüş olduk. Teknolojik deneyim kazanıldı. Öğrenci-öğretmen yüz yüze eğitimin gerekliliğinin ortaya çıkması.” (f=5)

“Uygulamalarımızı hiç yapamadık. Dersimizin içeriğinin büyük oranda uygulamalı olması pandeminin ve uzaktan eğitimin bu uygulamaları yapmamıza izin vermemesi bizi çok sıkıntıya sokmuştur.” (f=2)

3- Araştırmada “**Bu süreci genel olarak nasıl değerlendirmektedirler?**” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 3: Bu süreci genel olarak nasıl değerlendirmektedirler? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Psikolojik sebepler	Öğrenciler bu süreçten her yönden olumsuz olarak etkilenmişlerdir.	9
	Olumlu olmuştur	
Sosyal sebepler	Sosyal yönden birçok eksikliğe neden olmuştur.	3

Tablo 3’de Bu süreci genel olarak nasıl değerlendirildiğinin iki tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; Psikolojik sebepler ve Sosyal sebeplerdir. Psikolojik sebepler temasında “Öğrenciler bu süreçten her yönden olumsuz olarak etkilenmişlerdir.” “Olumlu olmuştur” şeklinde belirtilmektedir Sosyal sebepler temasında “Sosyal yönden birçok eksikliğe neden olmuştur” belirtilmektedir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Öğrenme kayıpları meydana gelmiştir. Yüz yüze eğitimin öneminin anlaşılması anlamında olumlu olmuştur. Yüz yüze eğitimin yerini hiçbir şeyin dolduramayacağı anlaşılmıştır. Uzaktan eğitimin hiç bir faydası olmadı. Tamamen zaman ve kaynak masrafiydi. Ayrıca öğrenciler daha çok bilgisayar bağımlısı olmuşlardır. Çok verimli bir süreç yaşanmadı. Uzaktan eğitim eşit imkanlara sahip olmayan öğrenciler arasındaki seviye farkını açmıştır. Yani eğitimde fırsat eşitliği sağlanamadı. Harita okuma becerileri zayıf kaldı. “Ciddi davranış problemleri, iletişim problemleri ortaya çıkmıştır.” (f=7)

“Olumlu olmuştur.” (f=2)

“Sosyal yönden birçok eksikliğe neden olmuştur. Kimi öğrencide yeni öğrenme yöntemleri gelişmiş kimi öğrencilerde de eğitim öğretimden uzaklaşma eğilimi görülmüştür. Öğrencilerin alıştığı yüz yüze eğitim sisteminin bu süreçte ne kadar önemli olduğu fark edilmiştir. Psikolojik olarak salgının yarattığı travmaları atlatmak için öğrencilerin yeni alışkanlıklara yöneldiği gözlemlenmiş ve yeni eğitim ortamında öğrencinin direnç gösterdiği uygulamalar oluşmuştur. Kılık kıyafet, davranış, öğrenciler arası ilişkiler, aile-öğrenci ilişkileri hususunda değişimler olmuş bu durum genellikle kötü yönlü değişim göstermiştir. Eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin gerçekte çaresiz kaldığı durumlar gözlemlense de insanın ortama alışma eğilimi gereği sürece adaptasyon olabildiğince hızlı gerçekleşmiştir.” (f=3)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Araştırmanın yapıldığı katılımcıların verdikleri cevaplara göre elde edilen bulgular şu şekildedir;

Bu çalışmada Pandemi döneminde branş öğretmenlerinin yaşadıkları sorunların ve çözüm önerilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırma sonuçları incelendiğinde;

Pandemi sürecinde branş öğretmenleri yaşadıkları deneyimlere ilişkin katılımcı görüşlerini anlamaya ilişkin görüşlerinin iki tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; Kişisel sebepler ve Teknolojik sebeplerdir. Kişisel sebepler temasında “Sabırlı olmayı öğrendik”ve” Motivasyon konusunda yeni yol ve yöntemler” ifadeleri dikkat çekmektedir. Teknolojik sebepler temasında “Uzaktan eğitim deneyimi” ve “Uzaktan eğitim materyal hazırlığı” ifadelerinde yoğunlaştıkları gözlemlenmiştir.

Bu deneyimlerin eğitim-öğretim sürecine yansımalarına ilişkin katılımcı görüşlerini anlamaya ilişkin görüşlerinin iki tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; Kişisel sebepler ve Teknolojik sebeplerdir. Kişisel sebepler temasında “Öğrenciler için sınavlar kaldırıldıktan sonra, motivasyon düştü.”,“Öğrenme kayıplarının yaşanmasına neden olmuştur” ve “Bazı konuları algılamada sıkıntılar yaşandığı.” ifadeleri dikkat çekmektedir. Teknolojik sebepler temasında “Teknolojik deneyim kazanıldığı” ifadelerinde yoğunlaştıkları gözlemlenmiştir.

Bu süreci genel olarak nasıl değerlendirildiğine ilişkin katılımcı görüşlerini anlamaya ilişkin görüşlerinin iki tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; Psikolojik sebepler ve Sosyal sebeplerdir. Psikolojik sebepler temasında “Öğrenciler bu süreçten her yönden olumsuz olarak etkilenmişlerdir.” Ve “Olumlu olmuştur” ifadeleri dikkat çekmektedir. Sosyal sebepler temasında “Sosyal yönden birçok eksikliğe neden olmuştur” ifadelerinde yoğunlaştıkları gözlemlenmiştir.

KAYNAKÇA

Akyürek, M. (2020). Uzaktan eğitim: Bir alanyazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 1-9.
Alkan, C. (1987). Uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No:157.

Davico, C., Ghiggia, A., Marcotulli, D., Ricci, F., Amianto, F. & Vitiello, B. (2020). *Psychological impact of the COVID-19 pandemic on adults and their children in Italy*. Preprints with The Lancet. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3576933>.

Demir, D., Özdiç, F. ve Ünal, E. (2018). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) portalına katılımın incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 407-422.

Di Giuseppe, M., Miniati, M., Miccoli, M., Ciacchini, R., Orrù, G., Lo Sterzo, R., Di Silvestre, A., Conversano, C. (2020). Defensive responses to stressful life events associated with cancer diagnosis. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*.

Gelişli, Y. (2015). Uzaktan eğitimde öğretmen yetiştirme uygulamaları: Tarihçe ve gelişim. *Journal of Research in Education and Teaching*, 4 (3), 313-321.

Giannini, S. ve Lewis, G.S. (2020). Three ways to plan for equity during the coronavirus school closures. <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/25/three-ways-to-plan-forequityduring-the-coronavirus-school-closures> (Erişim tarihi: 15 Haziran 2020).

Impey, C. (2020). Coronavirus: Social distancing is delaying vital scientific research. *the conversation*.<https://theconversation.com/coronavirus-social-distancing-isdelaying-vital-scientific-research-133689> (Erişim tarihi: 30 Haziran 2020).

Imran, N., Zeshan, M., & Pervaiz, Z. (2020). Mental health considerations for children & adolescents in COVID-19 Pandemic. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 36 (COVID19-S4). <https://doi.org/10.12669/pjms.36.COVID19-S4.2759>.

İşman, A. (2005). Uzaktan eğitim. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Kaparounaki, C.K., Patsali, M.E., Mousa, D.V., Papadopoulou, E.V.K., Papadopoulou, K.K.K. ve Fountoulakis, K.N. (2020) University students' mental health amidst the COVID-19 quarantine in Greece. *Psychiatry Res*, 290, 111-113.

- Karp, P. and McGowan, M. (2020). Clear as Mud: Schools ask for online learning help as coronavirus policy confusion persists, Guardian, 23 Mart 2020.
- Kavrat, B. ve Türel, Y. (2013). Cevrimiçi uzaktan eğitimde öğretmen rollerini ve yeterliliklerini belirleme ölçeği geliştirme. Journal of Instructional Technologies and Teacher Education, 2 (2), 23-33.
- Kuhfeld, M., Tarasawa, B., Johnson, A., Ruzek, E. and Lewis, K. (2020). *Learning during COVID-19: Initial findings on students' reading and math achievement and growth*. NWEA, 12 Kasım 2021 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1590553> adresinden erişildi.
- Lau, J., Yang, B. ve Dasgupta, R. (2020). Will the coronavirus make online education go viral?timeshighereducation. com: <https://www.timeshighereducation.com/features/will-coronavirus-make-onlineeducation-go-viral> (Erişim tarihi: 15 Haziran 2020).
- Olness, K., Mandalakas A. & Torjesen, K. (2015). *How to Help the Children in Disasters*. 4th ed. Health Frontiers, Kenyon, USA. org/covid19/educationresponse#durationschoolclosures adresinden erişilmiştir.
- Oyedorun, D.T. (2020). Sudden change of pedagogy in education driven by COVID-19: Perspectives and evaluation from a developing country. Research in Globalization. 2, 1-5.
- Özarslan, Y. ve Ozan, Ö. (2014). Yükseköğretimde uzaktan eğitim programı açma sorunsalı. XIX. Türkiye'de İnternet Konferansı, Yaşar Üniversitesi, İzmir.
- Panesar, K., Dodson, T., Lynch, J., Bryson-Cahn, C., Chew, L. And Dillon, J. (2020). evolution of COVID-19 guidelines for University of Washington oral and maxillofacial surgery patient care.
- Schonfeld, D. J. & Demaria, T. (2015). *Providing psychosocial support to children and families in the aftermath of disasters and crises*. Pediatrics.
- Şahin, M. ve Erman, E. (2019). Tarih dersi öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağına (EBA) ilişkin görüşlerinin incelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 49, 256-275.
- UNESCO. (2020). COVID-19 educational disruption and response. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/>. (Erişim tarihi: 13.09.2020)
- WHO. (2020a). *Coronavirus disease (COVID-19) Pandemic*. World health Organization. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> adresinden erişilmiştir.
- Zhong, R. (2020, 03 18). The coronavirus exposes education's digital divide. nytimes.com:<https://www.nytimes.com/2020/03/17/technology/china-schoolscoronavirus.html> (Erişim tarihi: 20 Haziran 2020).